

Beroepsverbod voor leraren

Kunnen leraren en aspirant-leraren getroffen worden door een beroepsverbod? Beruftsverbote zijn toch een Duitse uitvinding? Ja, maar in Nederland bestaan ze ook, en wel in drie vormen:

a) De strafrechter kan leraren wegens mishandeling van (of ontucht met) leerlingen een beroepsverbod opleggen.¹ En de Eerste Kamer beslist op 2 maart of leraren ook op grond van haatzaaiend of discriminerend handelen uit hun ambt kunnen worden gezet.² Lees de update van Jos Verlaan over het wetsontwerp 31386 (NRC 30/1/2010).³

b) Sinds de invoering van de Wet Bio zijn leraren niet benoembaar tenzij ze een Verklaring omtrent het Gedrag (VOG) kunnen overleggen. Ook van stagiairs kan zo'n bewijsstuk worden gevraagd. Met een VOG verklaart het Ministerie van Justitie dat de betrokkene, blijkens het eventuele strafblad, geen direct gevaar voor leerlingen vormt. Overigens heeft oud-leraar Hirsch Ballin niet zo lang geleden getracht zijn ministeriële bevoegdheden op te rekken in verband met de voorbeeldfunctie van leraren: iemand die in zijn privéleven een crime passionel gepleegd had, werd een VOG onthouden.⁴

c) Wat leraren-in-opleiding betreft, heeft de Eerste Kamer onlangs artikel 7.42a WHW goedgekeurd, op grond waarvan een onderwijsinstelling bevoegd is studenten (en zelfs aspirant-studenten) heen te zenden als zij, gezien onacceptabele gedragingen of uitlatingen, ongeschikt worden geacht voor het leraarsberoep.⁵ De zusteropleidingen kunnen zich daarbij aansluiten, zodat de betrokkene nergens meer een onderwijsbevoegdheid kan verwerven.

Eenzijds worden leerlingen dus steeds beter beschermd tegen het risico dat ze onprofessionele leraren voor de klas krijgen. Maar anderzijds lopen leraren en aspirant-leraren een steeds groter risico dat hun beroepsloopbaan op politieke of puriteinse gronden geblokkeerd wordt. Dat wordt duidelijk als je naar recente ontwikkelingen in Engeland kijkt. Daar is iedere leraar verplicht zich in te laten schrijven in het Beroepsregister van de *General Teaching Council*.⁶ En vervolgens kan men z'n registratie langs tucht-rechtelijke weg verliezen, bijvoorbeeld als men de reputatie van het leraarsambt bezoedelt.

Bovendien wordt er momenteel een 'VOG-plus' ingevoerd voor mensen die beroepshalve met kinderen of andere kwetsbare groepen in aanraking komen: het *Vetting and Barring Scheme*. Iedere leraar en aspirant-leraar wordt gescreend door de ambtenaren van de *Independent Safeguarding Authority*.⁷ De *Daily Telegraph* (20/2/2010) spreekt van een Big Brother die naar willekeur een beroepsverbod kan uitvaardigen.⁸

Tot zover het regelrechte beroepsverbod voor leraren en aspirant-leraren. Maar daarnaast wil ik, wat de Nederlandse situatie betreft, ook nog een *sluipend* beroepsverbod noemen, dat gemeengoed dreigt te worden in de CompetentieGerichte beroepsopleidingen (CGO). Daar gaat het om een **beroepsverbod voor gehandicapte studenten**:

d) Het doel van CGO is de diploma-eisen van de beroepsopleiding zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met de startkwalificaties die de gediplomeerden nodig hebben in hun beroep. Het eindexamen van de beroepsopleiding fungeert dus tevens als toelatingsexamen voor de desbetreffende beroepssector. Studenten met een handicap dreigen daarvan de dupe te worden.

Ik heb eerder geschreven over de casus van de slechthorende student in de **MBO-opleiding tot Apothekersassistent**.⁹ Uiteraard zal hij lang niet overal inzetbaar zijn binnen de beroepssector, bijvoorbeeld niet in een baliefunctie van een algemene apotheek. Maar in de eindcompetenties van de opleiding staat dat hij soepel moet kunnen communiceren met klanten. In de apotheekstage scoort hij dus onvoldoende op de baliefunctie. Hem wordt te verstaan gegeven dat hij zijn diploma niet zal kunnen verwerven en dat hij de opleiding dus beter kan verlaten. In feite krijgt hij een beroepsverbod voor de *hele* beroepssector op grond van het feit dat hij ongeschikt is voor *sommige* functies binnen die sector.

Onlangs heeft de Commissie Gelijke Behandeling een soortgelijke casus behandeld, ditmaal over een slechthorende studente in de **HBO-opleiding Sociaal-Pedagogische Dienstverlening**.¹⁰ Zij moest de opleiding verlaten omdat in de stage bleek dat ze niet met grote groepen kon werken. De opleiders hadden geen enkele moeite gedaan te onderzoeken of er in het kader van de opleiding een stageplaats te vinden was die aan haar handicap tegemoet kwam. Want gediplomeerden moeten breed en soepel inzetbaar zijn in de gehele beroepssector.

Is het denkbaar dat gehandicapte studenten in de **Leraarsopleiding** eveneens door zo'n sluipend beroepsverbod getroffen worden? Vroeger werd van aanstaande en aankomende leraren vooral vakinhoudelijke kennis geëist, alsmede theoretische kennis van de pedagogiek en didactiek. Maar in het huidige CGO is dat slechts één van de zeven kerncompetenties. De lerarenopleidingen zijn praktijkgericht en drijven vooral op praktijkstages. Daarmee zijn de slaagkansen van slechthorende en slechthorende studenten, stu-

denten met een motorische handicap of studenten met een spraakgebrek ernstig gereduceerd. Nou kan je je afvragen waarom gehandicapte studenten zo nodig leraar willen worden. Maar ik vind dat van een paternalistisch standpunt getuigen. Binnen elke beroepssector is wel een niche te vinden waar mensen met een handicap goed kunnen functioneren. Waarom moet hun de toegang tot een *hele* beroepssector worden ontzegd op grond van het feit dat ze niet breed genoeg inzetbaar zijn binnen die sector? Zijn werkgevers niet mans genoeg om zelf te taxeren of de gehandicapte sollicitant geschikt is voor de aangeboden functie? Een regelrecht beroepsverbod kun je het niet noemen, maar het effect is hetzelfde: door een rigide toepassing van de CGO-ideologie worden gehandicapte studenten buitengesloten uit de hele beroepssector.

Wes Holleman
weblog onderwijs 24-2-2010
<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ In een recent dagbladartikel (<http://www.depers.nl/binnenland/447953/Pedo-leraar-werkt-door.html>) werd bericht dat het strafrechtelijke beroepsverbod nauwelijks gehandhaafd wordt. Daarbij gaan de verslaggevers voorbij aan het feit dat scholen wettelijk verplicht zijn te controleren of sollicitanten zo'n verbod aan de broek hebben. Wie het naadje van de kous wil weten, moet het recente onderzoeksrapport *Beroepsverboden in Nederland* kopen, dat in opdracht van het Ministerie van Justitie tot stand is gekomen (Boom Uitgevers, ISBN 978-90-8974-248-3).

² http://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/31386_strafbaarstelling_deelname?zoekrol=vgh5mt4dsdk1

³ <http://weblogs.nrc.nl/rechtenbestuur/2010/01/30/nieuwe-straf-beroepsverbod-voor-bv-bestuurders-en-geestelijken/>

⁴ <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=648>

⁵ <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=836>

⁶ <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=592>

⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Independent_Safeguarding_Authority

⁸ <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/7279600/Innocent-people-could-have-lives-wrecked-by-Big-Brother-vetting-checks.html>

⁹ <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=535>; <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=1062>

¹⁰ <http://www.cgb.nl/oordeel/2009-109>